

Remissvar

Jernkontorets diarienummer: 35/25

Stockholm 1 september 2025

Klimat- och näringslivsdepartementet
Energienheten
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2025:47, Spänning i tillvaron – KN2025/01039

Sammanfattning

Jernkontoret anser att energipolitiken måste ge svensk industri de långsiktiga, förutsägbara och kostnadsmässigt konkurrenskraftiga förutsättningar som krävs för både klimatomställning, industriell utveckling, framtida exportintäkter och en god försörjningsförmåga.

Energimarknadens utveckling har en central roll i detta, och det är i dagsläget uppenbart att såväl utveckling som förvaltning av den och hela elsystemet i högre grad måste utgå från, och ta hänsyn till, användarnas perspektiv och industrins konkurrenskraft. Svensk energipolitik måste både möjliggöra en kostnadseffektiv utbyggnad av elsystemet med bibehållen eller stärkt konkurrenskraft för industrin, och samtidigt förhålla sig till utvecklingen inom EU och de åtgärder som där vidtas för att stötta industrin. Den europeiska marknadens funktion blir inte minst viktig i förhållande till den prispåverkan Sverige blir föremål för genom sammanlänkning med länder där fossil elproduktion är dominerande i prissättningen samt länder som inte har en representativ prisbildning, exempelvis på grund av att de inte är uppdelade i relevanta elområden som motsvarar de strukturella flaskhalsarna i överföringssystemet.

Synpunkter

Jernkontoret ställer sig bakom det remissvar som lämnats av SKGS (Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet), och framhåller i huvudsak följande:

- Sverige och övriga länder i EU behöver redan nu fundera på hur framtidens elmarknad ska fungera. Regeringen bör ta initiativ till att på nordisk och europeisk nivå lyfta frågan om hur framtidens elmarknad ska utformas för att Europa ska nå ett fossilfritt elsystem till en kostnad som är konkurrenskraftig i ett globalt perspektiv.
- Elmarknaden är i första hand till för elanvändare och producenter, vilket i mycket högre grad måste genomsyra utvecklingen på elmarknaden. Vid förändringar i elmarknadens utformning måste nyttan för i första hand konsumenter men även producenter väga tungt i jämförelse med nyttan för systemoperatören.

Besöksadress
Kungsträdgårdsgatan 10

Telefon
+46 (0)8 679 17 00

E-post
office@jernkontoret.se

Organisationsnr
802001-6237

Postadress
Box 1721, 111 87 Stockholm

Webbplats
www.jernkontoret.se

- Jernkontoret anser att regeringen bör ge lämplig(a) myndighet(er) i uppdrag att utreda om och i så fall hur stora volymer havsbaserad vind som behöver byggas ut för att säkra konkurrenskraftiga elkostnader i hela Sverige. Vidare bör regeringen utreda hur ett eventuellt stödsystem för havsbaserad vindkraft ska utformas.
- Utredningen har ett ensidigt fokus på elproduktion. Svensk industri kan inte ha sämre villkor än vad motsvarande verksamheter i andra länder inom EU har. Anslutningsavgifter bör utformas med tanke på industrins konkurrenskraft och liksom de flesta europeiska länder baseras på en grund anslutningsavgift. Regeringen bör även, liksom flertalet andra EU-länder, införa en kompensation för indirekta kostnader (utsläppsrätternas påverkan på elpriset) för elintensiv industri i Sverige.
- Elproduktion som får stöd av svenska elanvändare/skattebetalare ska i första hand användas för att skapa välstånd och förädling i Sverige. Det är därför viktigt att vara restriktiv med att öka kapaciteten på förbindelser till andra länder där fossila bränslen är dominerande i prissättningen.
- Jernkontoret konstaterar att många av de problem och utmaningar som utredningen identifierar beror på att Sverige, till skillnad från de flesta andra EU-länder, har tre nätnivåer, där regionnätet är en anomali. Regeringen bör snarast låta utreda om och i så fall hur regionnäten tydligare kan hamna under ansvaret hos den systemansvarige för överföringssystem, det vil säga Svenska kraftnät.
- Jernkontoret ifrågasätter nyttan med att harmonisera den nordiska balansmarknaden med den kontinentala när principerna för balansering tillsammans med den flödesbaserade kapacitetallokeringen i praktiken omöjliggör utbyte av reglerresurser över elområdesgränser. Regeringen bör ta initiativ till en dialog med övriga nordiska länder om harmoniseringen med den kontinentala balansmarknaden ska fortgå eller om Norden i stället bör anpassa balansmarknaden efter nordiska förhållanden.
- Jernkontoret delar utredningens bedömning att en strategisk reserv är ändamålsenlig och att en marknadsomfattande kapacitetsmekanism inte är motiverad.
- Regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda hur de nya möjligheterna enligt EU-rätten att införa ett stödsystem för ny icke-fossil flexibilitet kan implementeras i Sverige. Exempelvis bör det ge möjlighet att på ett bättre sätt inkludera efterfrågefleksibilitet i den strategiska reserven än i dagens regelverk.
- Jernkontoret bifaller utredningens förslag om att Energimarknadsinspektionen ska utreda hur avgiftsstrukturen för villkorade avtal bör vara utformad, om det finns skäl att likt flera länder i Europa tillåta permanenta villkorade avtal och om villkorade avtal ska kunna erbjudas även befintliga kunder.

Jernkontoret

Annika Roos
Verkställande direktör

Pär Hermerén
Handläggare